Uudet läänit perustetaan

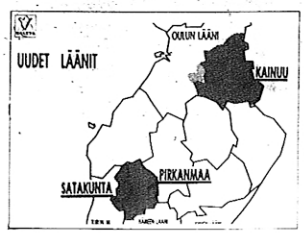

Helsinki (PK-L)
UUSIEN läänien perustaminen vuoden 1988 alusta nytkähti tiistaina ratkaisevasti eteenpäin.

HALLITUKSEN alue- ja ympäristöpoliittinen ministerivaliokunta päätti Kainuun, Satakunnan ja Pirkanmaan läänien perustamisesta sekä väliportaan hallinnonuudistamisen aloittamisesta.

KOKO hallituksen käsittelyyn uusien läänien perustaminen tulee heti vuodenvaihteen jälkeen.

TÄYTTÄ yksimielisyyttä uusista lääneistä ei ministerivaliokunnassa löytynyt. SMP:n edustaja, työvoiminisiteri Urpo Leppänen ilmoitti yhä vastustavansa kolmen uuden läänin perustamista.

Mitään perusteluja Leppänen ei ministerivaliokunnassa esittänyt. Myöhemmin hän toisti SMP:n kielteisen kannan johtuvan siitä, että samanaikaisesti ei sovittu mm. keskusvirastojen, kuten koulu- ja ammattikasvatushallituksen, lakkauttamisesta ja lääninhallinnon kansanvalaistamisesta.

Leppäsen mukaan SMP tulee koko hallituksen käsittelessä läänejä äänestämään niiden perustamista vastaan.

Edellisessä kokouksessa läänihankkeiden etenemistä jarruttanut RKP:n puheenjohtaja, oikeusministeri Christoffer Taxell ei puolestaan pitänyt nyt sovittua uudistusta tarpeellisena, muttei asettunut sitä vastustamaankaan.

Esitys lähiviikkoina

Ministerivaliokunnan tiistaisen päätöksen mukaan hallitus antaa lähiviikkoina eduskunnalle esityksen Kainuun, Satakunnan ja Pirkanmaan läänien perustamisesta.

Kolmen uuden läänin lääninhallitukset on tarkoitus perustaa vuoden 1987 budjetissa. Uusi läänijako tulisi voimaan vuoden 1988 alusta.

Hallituksessa ei vielä otettu kantaa siihen, mitä piirihallintoviranomaisia uusiin lääneihin olisi perustettava, jos niitä ylipäätään olisi kaikissa lääneissä oltava.

Mikäli ratkaisut edellytätävät kaikkien piirivirano-maisten olemista kaikissa lääneissä, olisi Kainuun läänin perustettava lääninoikeus, keskusriskospoliisin ja liikkuvan poliisin lääninosastot sekä työsuojelupiiri.

Kolmen uuden läänin perustamisesta aiheutuvat tarkat kustannukset eivät ole vielä tiedossa. Uusien lääninhallituksen perustamisesta aiheutuu tila- ja välinekohtaisia kertaluonteisia menoja noin viisi miljoonaa markkaa ja vuosittaisia lisäkustannuksia noin 35 miljoonaa markkaa.

Uutsia virkoja tarvitaan yhteensä 249. Kaiken kaikkiaan virkoja tarvitaan 343, mutta kun ns. vanhoista lääneistä voidaan lakkauttaa 94 virkaa, tulee nettolisäykseksi 249 uutta virkaa.

Neuvottelukuntaa kokeillaan Lapissa

Ministerivaliokunta sopi tiistaina myös läänin- ja piirihallinnon sekä kuntainliittojen kehittämisestä. Läänindemokratiaa päätettiin kokeilla viidessä läänissä. Ensi vuoden alussa käynnistyvä kokeilu kestää kaksi vuotta.

Tätä varten Lapin, Vaasan, Kymen, Hämeen ja Keski-Suomen läänihin asetetaan läänineuvottelukunnat. Ne nimeää valtioneuvosto kussakin läänissä vallitsevien poliittisten voimasuhteiden ja kiehilojen mukaisesti. Neuvottelukuntien on oltava myös maakunnittain ja alueellisesti kattavia.

Lapin läänin neuvottelukuntaan on tarkoitus valita 14 jäsentä.

Luottamuselinten kokeilemiseksi lääninhallinnossa muutetaan lääninhallitusasetusta välittömästi.

Läänineuvottelukunta toimii neuvoa-antavana elimenä lääninhallitukselle. Sen tehtäväalueeseen kuuluvat tähän asti aluepoliittiselle neuvottelukunnalle, sosiaali- ja terveydenhuollon neuvottelukunnalle ja teollisuustoimikunnalle kuuluneet tehtävät. Lisäksi neuvottelukunta antaa lausuntoja läänin kehittämisestä sekä tekee aloitteita. Puheenjohtajana toimii maaherra, jonka asemaan neuvottelukunnan asettaminen ei tuo kokeiluvaiheessa mitään muutoksia.

Kokeilusta aiheutuvat vuotuiset kustannukset arvioidaan 1—1,5 miljoonaksi markaksi. Kokeilu toteutetaan ilman lakitasoista säädösten muutosta. Kahden vuoden päästä, kokeiluvaiheen jälkeen ratkaistaan lopullisesti, pe-

Jatkuu sivulla 4 Ⓐ

Kainuu saisi neljä kansanedustajaa

KUN uusien läänien perustamisen myötä tavoiteena on myös muuttaa vaalipiirirajat vastaamaan uusien läänien rajoja, valitaisiin Kainuun läänistä neljä kansanedustajaa eduskuntaan.

Vielä tässä yhteydessä hallitus ei esitä muutoksia vaalipiirirajoihin.

Seuraavat, vuoden 1987 eduskuntavaalit ehditään käydä ennen uusien läänien perustamista. Mutta jo seuraavissa vaaleissa on tavoitteena noudattaa vaalipiirirajoissa uusia läänirajoja.

"Tähän ainakin uusien läänien toteuttamisessa myös tähdätään", vahvistaa aluepoliittisen ministerivaliokunnan puheenjohtaja, ympäristöministeri Matti Ahde (sd.)

Ahteen mukaan uuden vaalipiirijaon toteutumien lienee periaatteessa jo selvää Satakunnan ja Pirkanmaan läänien osalta. "Sen sijaan Kainuun osalta on hallituksessa käyty keskusteluja siitä, että jatkossakin säilyisi nykyinen vaalipiirirjako", kertoo Ahde.

Vaalipiiristä valittava kansanedustajamäärä perustuu asukasluvun. Tulevan Kainuun läänin nykyinen asukasluku niittää tarkasti ottaen 3,8 kansanedustajan valintaan. Tämä tietää siitä, että Kainuusta valittaisiin enintään neljä kansanedustajaa.

Nyt kainuulaisia edustaa Arkadianmäellä kuusi kansanedustajaa. He ovat keskustapuolueen **Hannu Kemppainen**, kokoomuksen **Sakari Valli**, SDP:n **Arno von Bell**, SMP:n **Pentti Kettunen**, SKDL:n **Arvo Kemppainen** ja edesmenneen **Pentti Liedeksen** tilalle noussut **Heikki Mustonen**.

Heidät on valittu edustkuntaan Oulun läänin vaalipiiristä, josta on Arkadianmäellä kaikkiaan 18 kansanedustajaa.

Kaarina Suonio

Suonio laukaisi Tampereen johtokiistan

OPETUSMINISTERI **Kaarina Suoniosta** on tulossa Tampereen kulttuuritoimen apulaiskaupunginjohtaja. Puolueen kunnallisjärjestön edustajisto vetoitti tiistaina kokouksessaan valtuustoryhmän valitsemaan Suonion myös ryhmän ehdokkaaksi. Tampereen kaupunginvaltuusto käsittelee apulaiskaupunginjohtajan valintaa ylimääräisessä kokouksessaan keskiviikkona.

SDP:n kunnallistoimikunta ehdotti edustajistolle Suoniota ja edustajisto hyväksyi ehdotuksen yksimielisesti. Opetusministeri Suonio on varmistanut tulevansa Tampereelle, mikäli valtuusto valitsee hänet virkaan.

Suonion valinta ehdokkaaksi laukaisi lukkiutuneen tilanteen Tampereen sosialidemokraattien piirissä. Osa demareista oli linnouttautunut kaupunginsihteeri **Vesa Kauppisen** kannattajiksi ja osa rehtori **Jakka Gustafssonin** taakse.

SDP:n kunnallisjärjestö edellyttää julkilausumassaan, että valtuustoryhmä esiintyy puolueen sääntöjen ja kunnallispoliittisen ohjesäännön mukaisesti yhtenäisesti kaupunginjohtajan vaalissa.

Tampereen sosialidemokraatit uskovat Suonion kelpaavan myös porvaririymille. Myötäkään kommunisteilla ei uskota olevan mitään Suonion asialista ja muodollista pätevyyttä vastaan.

Kulttuuritoimen apulaiskaupunginjohtajan paikan on jo aikaisemmin sovittu kuuluvan sosiaalidemokraateille. Nykyinen viranhaltija Pentti Halonen jää eläkkeelle helmikuussa.

Ahde tyrmää Kollaja-vaateet

POHJOLAN VOIMA OY:N korvausvaateet Kollajan menetyksestä eivät tunnu realistisilta, toteaa ympäristöministeri Matti Ahde. "Jos tällaiset korvausperusteet hyväksyttäisiin, vapaiden jokiosuuksien suojelu maksaisi valtiolle miljardeja. "

IIJOKI ei sisälly kauppa- ja teollisuusministeriössä valmistel-

tavana olevaan energiasuunnitelmaan vuosille 1985—2000. Tarkoitus on, että koskiasiat ratkaistaan koskiensuojelulain yhteydessä, toteaa ministeriön sähkötoimiston ylitarkastaja Markku Kuusio, jolle Pohjolan Voima esitteli Pudasjärvi-suunnitelmiaan torstaina.

VALTIONEUVOSTO saa koskiensuojelulain, joka sisältää myös Kollajan alueen käsiteltävälkseen torstaina. Matti Ahde pitää Pudasjärven turvevarojen hyväksikäyttöön suuntautuvaa voimalasuunnitelmaa hyvänä asiana, mutta kytkykauppa Kollajan altaaseen ärsyttää häntä.

Pohjolan Voiman esittämistä Kollajan menetyksen korvausvaateista Ahde muistuttaa, että Kemijoki Oy:kin vaati aikoinaan Ounasjoen suojelusta yli 600 miljoonaa markkaa korvauksia. Valtioneuvostossa tällaiset vaatimukset eivät kuitenkaan menneet läpi.

Vesilaista tällaisille ehdotuksille ei löydy ponnin-ta, toteaa ympäristöministeri.

Pohjolan Voima haluaa koskiensuojelulaista pois lujoen Kurenalan alapuolisen jokiosuuden eli Kollajan altaan vaikutusalueen.

KTM nihkeänä lisärakentamiselle

Kauppa- ja teollisuusministeriön valmisteleman energiasuunnitelma vuosille 1985—2000 ei sisällä Iijoen jatkorakentamista. Pohjolan Voima haluaa Kollaja-paketin, johon kuuluvat Kollajan allas ja turvevoimala, otettavaksi mukaan tähän energiaselvitykseen.

Ylitarkastaja Markku Kuusion mielestä kauppa- ja teollisuusministeriö suhtautuu vesivoiman lisärakentamiseen pidättyvästi.

Todennäköisesti helmikuussa valtioneuvoston käsittelyyn ehtivään energiapakettiin on tulossa vesivoiman lisäystä vain 150 megawatin verran vuoteen 2000 mennessä. Käytännössä tämä tarkoittaa Kitinsen rakentamista loppuun.

Kuusion mielestä Suomessa rakentamatta olevalla vesivoimalla ei enää ole energiataloudellisesti suurta merkitystä muutoin kuin säätövoimana.

"VESILAISSA ei löydy ponninta vaatimuksille", ympäristöministeri Matti Ahde sanoo.

Muut ajavat ohi rahoituksessa ensi vuonna

"Näyttää siltä, että Kristiinankaupungin hiilivoi-

Jatkuu sivulla 8 Ⓑ

Vaasan kähinät johtivat tutkimuspyyntöön

ETELÄPOHJALAISIA kuohuttanut valtataistelu Vaasa Oy:n osake-enemmistöstä on saanut uusia piirteitä. Tiistaina jätettiin Pankkitarkastusvirastoon tutkimuspyyntö Vaasan Suomalaisen Säästöpankin ja Vaasa Oy:n välillä tehdyn rahoitussopimuksen vuoksi.

Säästöpankkilain mukaan rahoitussopimuksiin ei saa kytkeä taloudellisia eikä muitakaan asiaan liittymättömiä. Tässä tapauksessa tosin rahoitussopimuksen on tehnyt Vaasan Suomalaisen säästönotaariaatti Oy, jonka omistajana on tiettävästi Vaasan Asuntosäästäjät ry.

Niin Vaasa Oy:n, Säästönotariaatin, kuin Asuntosäästäjienkin hallituksessa on yhteisiä piirteitä. Jokaisen johtoelimiin kuuluvat Vaasan Suomalaisen Säästöpankin toimitusjohtaja **Harri Toppari** ja asianajaja **Pekka Lind** Vaasasta.

Torstaina Vaasa Oy:n ylimääräinen yhtiökokous päätätä suunnatusta osakeannista, jolla Vaasan Suomalainen Säästönotariaatti Oy merkitsee yhtiön osakepääoman lisäyksenä 146 000 uutta osaketta. Tällä osuudella se saa ehdottoman osake-enemmistön ja nousee näin varsinaiseksi päättäjäksi Vaasa Oy:ssä.

Pohjanmaalla arvellaan, että Vaasa Oy:n valtausta yrittäneet helsinkiläiset toimitusjohtaja **Kai Mäkelä** ja **Talsto Tuunanen** olivat myös innokkaita likka Oy:n ostajia. Onkin epäilty, että he yrittävät valleta molemmat etelä-pohjalaiset, veristä kilpailua käyneet lehdet.

Tämän jälkeen olisi helppo palauttaa esimerkiksi ilmoitushinnat normaalille tasolle, unohtaa levikkikilpailu.

Mäkelää ja Tuunasta lähellä olevat juristipiirit kertoivat Helsingistä tiistaina että pankkitarkastusvirastoon on jätetty tutki-

Jatkuu sivulla 8 Ⓓ

Oppositio sotki budjettiaikataulun

EDUSKUNTA joutuu ottamaan lisäaikaa loppukiriilleen ja aloittamaan kaikki tämän yökon täysistunnot jo aamukymmeneltä, Tiistain istunnossa keskustelemassa pääministeri Kalevi Sorsa (vas.) ja SKDL:n eduskuntaryhmän puheenjohtaja Veikko Saarto. Takana astelee valtiovarainministeri Ahti Pekkala.

OPPOSITION aikeet äänestää eräiden sairaalahankkeiden jälkirahoitusta koskeva budjettilaki yli vaalien ovat sekoittaneet eduskunnassa kaavailtua tulo- ja menoarvion käsittelyaikataulua. Hallitusrintama sai tiistaina siirrettyä äänestyksen keskiviikon täysistuntoon.

EDUSKUNTA hyväksyi tiistaina useimmat budjettilait, mm. tärkeimmät verolait. Ensi vuoden veroasteikkoihin tulee kahdeksan prosentin kevennys ja verovähennyksiä korotetaan keskimäärin kuusi prosenttia. Myös yritysverouudistus hyväksyttiin.

KUN budjettiin liittyvien lakien käsittely on edelleen kesken, ei valtiovarainvaliokunta voinut vielä lyödä lukkoon mietintöään. Se tapahtunee vasta keskiviikkona. Muutoksen vuoksi eduskunnan loppukiriin otetaan lisäaikaa aloittamalla kaikki tämän viikon täysistunnot jo aamukymmenellä.

Hallituksen esityksen mukaan hyväksyttyjen sairaalahankkeiden perustamiskustannuksiin voitaisiin maksaa valtionosuus jälkikäteen. Kunnat ja kuntainliitot saisivat maksamattomalle osuudelle myös korkoa. Välittömimmin laki koskisi Tampereen ja Helsingin yliopistollisten keskussairaaloiden ajankohtaisia hankkeita.

SKDL ja kokoomus tekivät tiistaina esityksen lain siirtämisestä yli vaalien, johon niiden voima myös riittää. Oppositio vaati budjetiin riittävää tavanmukaista rahoitusta ja arveli jälkirahoitusmenettelyn siirtävän pysyvästi lisää rasituksia kuntien kannettavaksi.

Toinen sosiaali- ja terveysministeri **Matti Pahkala** (sd.) painotti Tampereen keskussairaalan ja Hyksin silmäklinikan laajennushankkeiden olevan sidottu jälkirahoitukseen, joten niiden äänestäminen yli vaalien merkitsisi samalla näiden ja useiden muidenkin erikoissairaanhoidon hankkeiden lykkäämistä.

Puhakka sai pöydällepanoesityksellcen kannatuksen sosiaali- ja terveysministeri **Eeva Kuuskoski-Vikatmaalta** (kesk.) Hallitus pyrkii vielä kääntämään opposition pään ennen ratkaisevaa äänestystä.

Pöydällepanoa koskevassa äänestyksessä oli sekä oppositon että hallitusrintaman sisällä pientä hajontaa. Ratkaiseva käsittely siirtyi keskiviikkoon äänin 130—59.

Valtiovarainvaliokunnan oli määrä tiistaina lyödä lukkoon kiistelty metsäntutkimuslaitoksen hajasijoituksen määrärahaa, mutta sekin jäi odottamaan jälkirahoituslain valmistumista. Valiokunnan jaostossa on jo kertaalleen torjuttu sanamuoto, jonka mukaan keskuksynsikköä tulisi kehittää Joensuussa.

Kela-laki ja kaksihinta läpi

Eduskunta sai tiistaina päätökseen kiistellyt kuntien kansaneläkemaksua ja maidon kaksihintaa koskevan lakien sisältöä koskevan käsittelyn. Lait on määrä hyväksyä lopullisesti perjantaina. Maidon kiintiömaksun korotuksesta äänestettäessä pari SMP:n edustajaa tuki SKDL:n hylkäysesitystä.

Hallituksen tahto ei ollut uhattuna, vaikka myös Lapin läänin ja eräiden Pohjois- ja Itä-Suomen alueiden vapauttaminen kaksihintajärjestelmästä sai hajaäänii hallitusrintamasta.

Maidon kaksihintajärjestelmää koskevaa lakia jatketaan vuodella. Kiintiömaksu nousee 40 pennillä 2 markkaan, mutta vapaasti tuotettava vuotuinen litramäärä on entinen 30 000 litraa.

Lakeihin tulee samalla täydennyksiä, joilla pyritään parantamaan järjestelmän joustavuutta. Maidontuotannon arvellaan laskevan ensi vuonna kahden prosentin verran.

Koko oppositio vastusti kansaneläkkeiden lisäosakustannusten perimistä kunnilta 0,93 pennillä verotyrilltä. Hallituksen esitys hyväksyttiin äänin 109—75.

Jatkuu sivulla 8 Ⓒ